

VÁCI EGYHÁZMEGYEI KÖNYVTÁR

Bibliotheca Dioecesis Vaciensis

H-2600 Vác, Migazzi Kristóf tér 2. Tel: +36-27-814-140 e-mail:

konyvtar@vaciegyhazmegye.hu

BESZÁMOLÓ

NKA KÖZGYŰJTEMÉNYI SZAKKOLLÉGIUM

KÁLDI GYÖRGY KÉT PRÉDIKÁCIÓS KÖTETÉNEK RESTAURÁLÁSA

Pályázati azonosító: 505111/4935

Megvalósítás időhatárai: **2025.06.01. – 2026. 05.31.**

Pályázati támogatás: **1.574.800 Ft**

Publikáció:

https://konyvtar.vaciegyhazmegye.hu/olvasnijo/Aktualis/397/ISMET_ERTEKES_KOTETEK_UJULTAK_MEG_AZ_EGYHAZMEGYEI_KONYVTA_RBAN.html

Hungaricana pályázati feltöltés:

https://static-cdn.hungaricana.hu/apps/hungaricana/media/uploads/reports/2026/BESZ%C3%81MOL%C3%93_NKA_VEK_505111_04935.pdf

A Váci Egyházmegyei Könyvtár 2025-ben ünnepelte fennállásának 150. évfordulóját. Az intézmény országos jelentőségű egyházi szakkönyvtárként több mint 160.000 dokumentumot őriz, köztük számos védett és muzeális értékű nyomtatványt, kéziratot és egyéb kulturális örökségi dokumentumot.

A könyvtár gyűjteményében kiemelkedő helyet foglalnak el Káldi György munkásságához kapcsolódó dokumentumok. A tervezett restaurálási program keretében két, 1631-ben Pozsonyban megjelent prédikációs kötet restaurálására került sor:

- *Az vasárnapokra való prédikációknak első része advent első vasárnapjától fogva a Szentháromság vasárnapjáig* (RMK I. 601., jelzet: 707.006.), (RMK I. 601.);

<https://vek-opac.vaciegyhazmegye.hu/hu/record/-/record/VEK259117>

- *Az vasárnapokra való prédikációknak első része advent első vasárnapjától fogva a Szentháromság vasárnapjáig* hozzákötve az *Az ünnepekre való prédikációknak első része* című kötettel (RMK I. 601-602., jelzet: 707.007.)

<https://vek-opac.vaciegyhazmegye.hu/hu/record/-/record/VEK259120>

VÁCI EGYHÁZMEGYEI KÖNYVTÁR

Bibliotheca Dioecesis Vaciensis

H-2600 Vác, Migazzi Kristóf tér 2. Tel: +36-27-814-140 e-mail:

konyvtar@vaciegyhazmegye.hu

A restaurálási munkálatokat **Fehrentheil Henriette papír- és könyvrestaurátor** végezte. A restaurálás során megtörtént a kötetek rovtalanítása, tisztítása, a sérült papírlapok és kötéselemek konzerválása, a hiányok szakszerű kiegészítése, valamint a bőr- és fémrészek helyreállítása. A beavatkozások célja az állományvédelmi szempontból veszélyeztetett dokumentumok hosszú távú megőrzése, kutathatóságának és bemutatóságának biztosítása volt.

A restaurált kötetek jelentőségét tovább növeli, hogy 2026-ban a magyar művelődés- és egyháztörténet egyik kiemelkedő eseményére emlékezünk: 1626-ban jelent meg Bécsben Káldi György teljes magyar nyelvű katolikus bibliafordításának első kiadása, amelynek 400. évfordulóját ünnepeljük. A jubileumi év kivételes alkalmat teremt arra, hogy a Káldi György személyéhez és munkásságához kapcsolódó dokumentumokat szélesebb közönség előtt is bemutassuk. Ennek keretében a restaurált prédikációs kötetek bemutatásra kerülnek a Váci Egyházmegyei Könyvtárban megrendezendő Káldi-emlékévhöz kapcsolódó kamarakiállításán, ahol a látogatók megismerhetik a magyar katolikus könyvkultúra és prédikációirodalom e kiemelkedő emlékeit. A kiállítás egyúttal lehetőséget teremt arra is, hogy a könyvtárban őrzött Káldi-emlékek – köztük a bibliafordításhoz kapcsolódó kézirat- és nyomtatványtöredékek – szélesebb közönség számára váljanak hozzáférhetővé.

A projekt hozzájárul a magyar egyházi és kulturális örökség megőrzéséhez, valamint a restaurált dokumentumok tudományos és közművelődési hasznosításához.

Hungaricana pályázat feltöltés:

https://static-cdn.hungaricana.hu/apps/hungaricana/media/uploads/reports/2026/BESZ%C3%81MOL%C3%93_NKA_VEK_505111_04935.pdf

hungaricana.hu/nka-palyazati-beszamolok/2026/		
Könyvtár		
VÁCI EGYHÁZMEGYE	KÁLDI GYÖRGY KÉT PRÉDIKÁCIÓS KÖTETÉNEK RESTAURÁLÁSA	1574800
Tiszántúli Református Egyházkerület Közgűjteményei	Szakmai beszámoló a Nemzeti Kulturális Alap 505111/04962 sz pályázatról	1356544
Soproni Múzeum	Beszámoló a Soproni Múzeum Storno-gyűjteményében található vasláda restaurálásáról 2026	318000

Ars Alba Restaurátor Bt.
2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
adószám 24505877-2-13

Két kötet restaurálási dokumentációja

A Váci Egyházmegyei Könyvtár felkérésére a következő munkát végeztük.

1. Az vasarnapokra-valo predikatioknak első része advent első vasárnapiatól-fogva a Sz. Haromság vasárnapjáig / írta az hivek vigasztalására és jobbulására az Jesus-alatt vitezkedő Társaság-béli nagy-szombati Káldi György pap, Posonyban, 1631, Rikeszt [et typ. Societatis Jesu], [6], 744 p. [13] lev., mérete 180x300x112 mm, RMK I. 601. jelzete 707.006.

A háttábla restaurálás előtt és után

Ars Alba Restaurátor Bt.
2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
adószám 24505877-2-13

A gerincbőr fejnél restaurálás előtt és után

Az első előzéknnyílás restaurálás előtt és után

A kötet restaurálás előtti állapota: Egykorú egész bőr kötés fatáblákon. A táblák és a gerinc vaknyomással gazdagon díszített, a kötés arcnál két kapoccsal záródik. A kapcsok rézlemezből vágottak, poncolással díszítettek. A szíjak több rétegből készültek. Oromszegői zsinag alapra készített gyöngyhímzések. Az íveket öt zsinagbordára fűzték. Metszése zöldre festett.

A növényi cserzésű juhbőr anyaga puha, a táblaéleken, sarkakon és nyílásban szakadt, málló, a háttáblán egy kisebb helyen hiányos. A kapcsok szíjai a hajtásban törtek, a bőr mállik. A gerincen és a nyílásokban jelentős rovar kártétel nyomai, a felső sapka hiányzik is. Az oromszegők hímzése foszladozik. Eléragsztott fehér levélpár előzékei nyílásban és a tükrökön rovarrágottak. A könyvtest közepesen szennyezett, a papír jó megtartású. Az első előzéktükör és az első ív gyűrött, szennyezett. A 331-456. oldalak a könyvtest többi részétől eltérő, barnás színű, savas papírra készültek.

Ars Alba Restaurátor Bt.
2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
adószám 24505877-2-13

Elvégzett beavatkozások:

- rovartalanítás
- száraz tisztítás, az előzéktükrök, az első ív és az utolsó lap leemelése a fűzés átvágásával
- a leemelt lapok mosása, a hiányok kiegészítése japánpapírral
- a konzervált ívek visszafűzése, a kiegészített előzéktükrök visszaragasztása
- a savas 331-456. oldalak savtalanítása Bookkeeper oldattal
- a bőr kezelése konzerváló folyadékkal
- az oromszegők nedves tisztítása zsíralkoholszulfát habjával, a szálak rögzítése metilcellulózzal
- a bőr és a bőrszíjak kiegészítése új bőrrrel; az eredeti bőr a gerincen maradt, a kiegészítés aládolgozással történt, a nagyobb rovarnyílások kiegészítése méhviasszal
- a rézkapcsok és réz rögzítőszegek tisztítása, levédése
- a bőr utánzsírása vékony rétegben pasztával

2. Az vasarnapokra-valo predikatioknak első része advent első vasárnapiatól-fogva a Sz. Haromság vasárnapjáig / írta az hívek vigasztalására és jobbulására az Iesus-alatt vitézkedő Társaság-beli nagy-szombati Káldi György pap, Pozsonyban, 1631, Rikeszt [et typ. Societatis Jesu], [3] lev 744 p. [13] lev, RMK I. 601. mérete 200x310x75 mm, jelzete 707.007. hozzákötve:

Az innepekre-valo predikatioknak első része, Sz. András napiatól-fogva Keresztelő Szent János napjaig / írta az hívek vigasztalására és jobbulása az Iesus-alatt vitézkedő Társaság-beli nagy-szombati Káldi György pap. Pozsonyban. 1631. Rikeszt [et typ. Societatis Jesu], [3] lev., 598 p. [4] lev. mérete 200x310x75 mm, RMK I. 602. jelzete 707.007.

Ars Alba Restaurátor Bt.
2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
adószám 24505877-2-13

Az előtábla restaurálás előtt és után

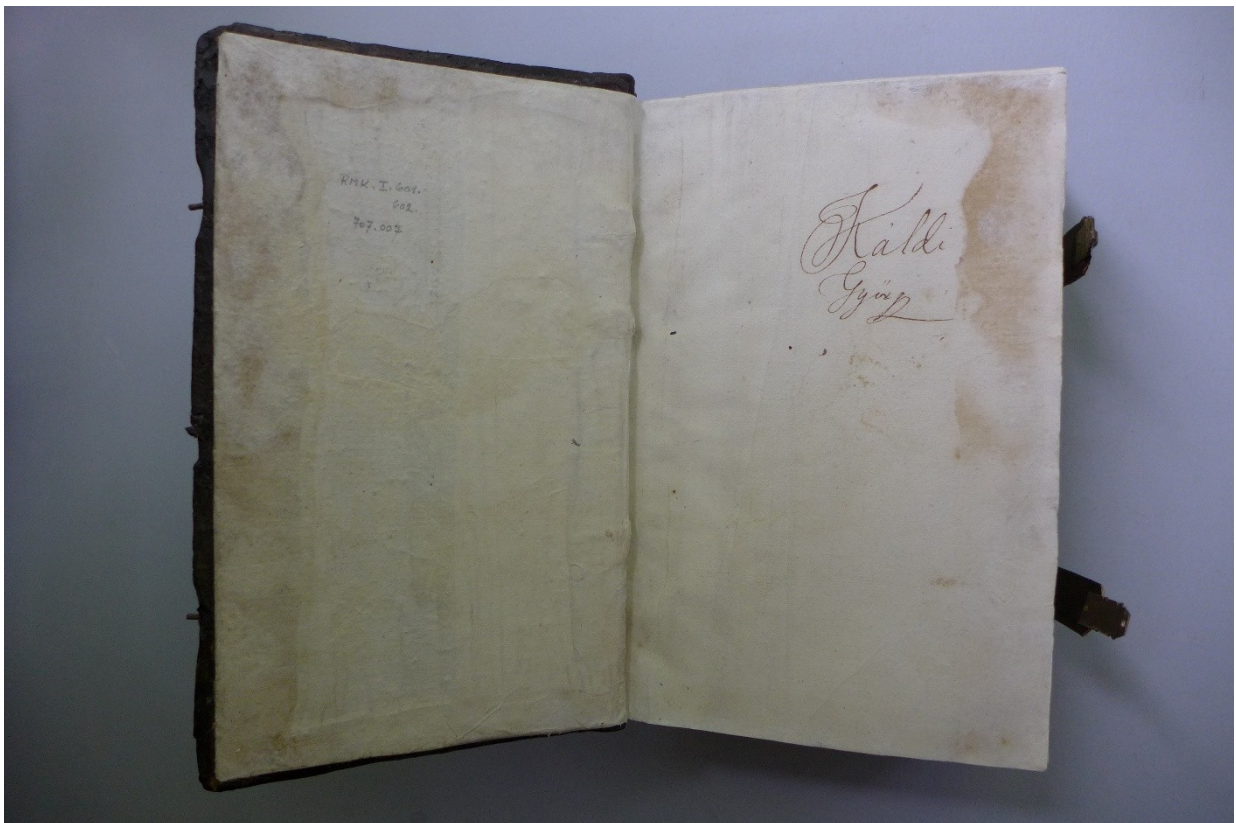
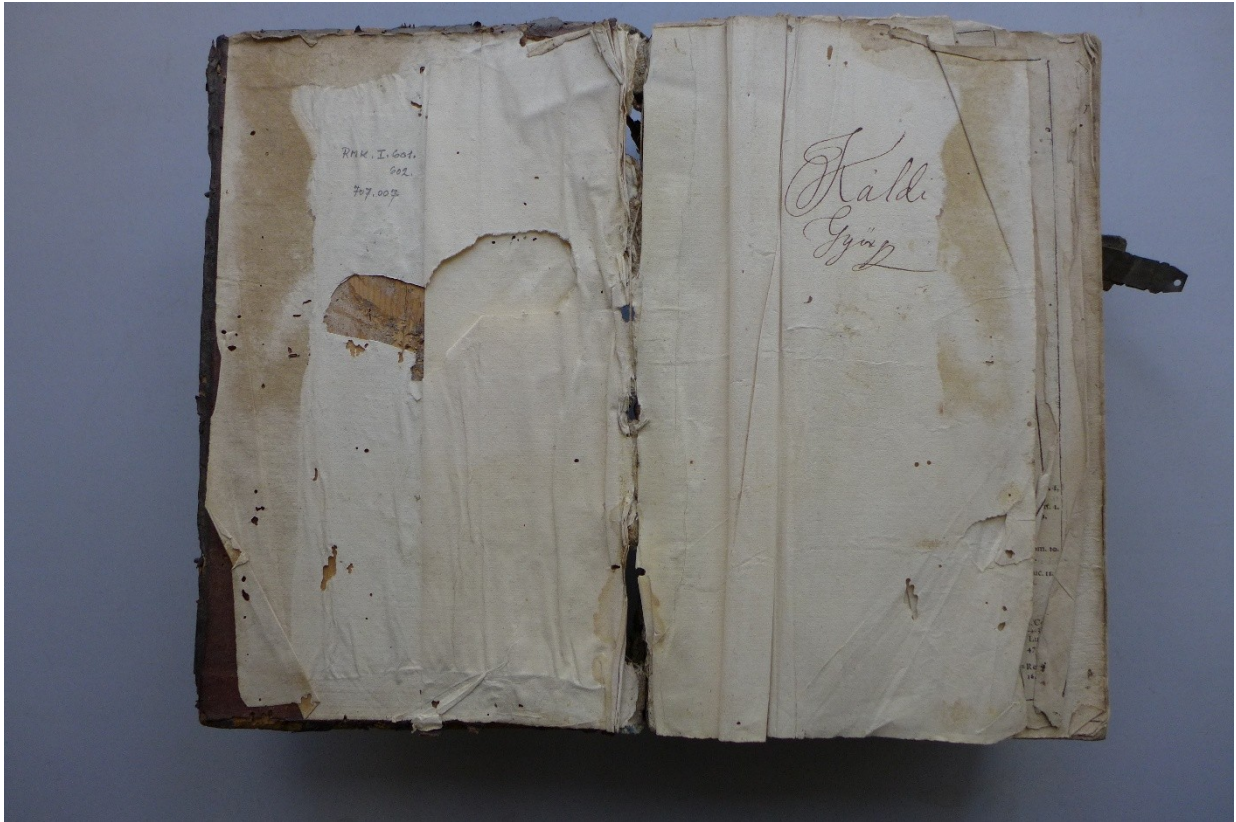

A gerinc restaurálás előtt és után

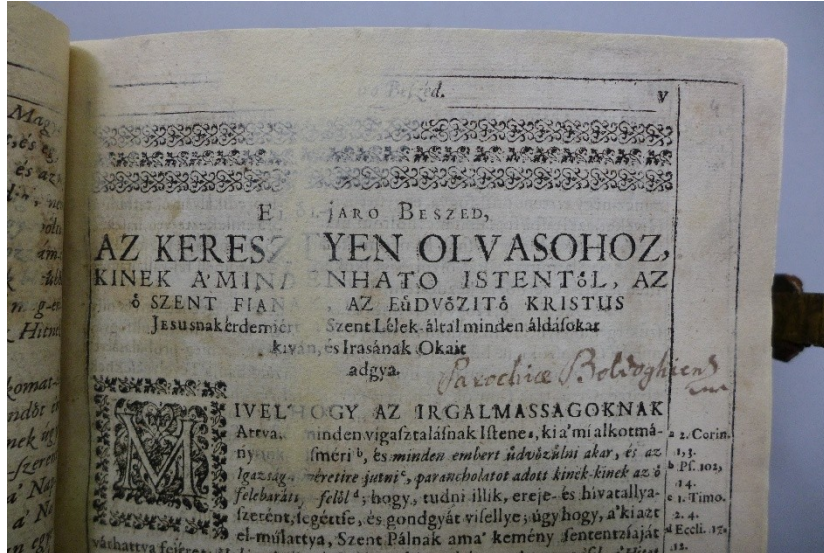
Ars Alba Restaurátor Bt.
2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
adószám 24505877-2-13

Az eredeti és a pótoltszű és kapocs

Ars Alba Restaurátor Bt.
2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
adószám 24505877-2-13

Az első előzék restaurálás előtt és után

Öntéssel kiegészített lap

A kötet restaurálás előtti állapota: Egykorú egész bőr kötés fatáblákon. A táblák és a gerinc borítása vaknyomással gazdagon díszített, a kötés arcnál két kapoccsal záródott, ezekből csak a felső maradt meg, valamint a háttáblán lévő díszítetlen leszorító lemezek. A kapocs rézlemezről vágott, poncolással díszített. A szíj három rétegű: két hajtott bőrréteg között egy pergamencsík. Oromszegői vászon alapra kék-fehér szállal készített gyöngyhímzések. A táblákat jelentős rovarkár érte. A növényi cserzésű bőr anyaga kemény, törékeny, hiányos. A gerincbőr csak töredékesen maradt meg, merev, törékeny. A kapocsszíj merev, töredező. A könyvtestet négy zsinébordára fűzték. Gerincén durva vászonból készült kasírozások. A könyvtest deformálódott, arcnál előre boltosul. Előzékei eléfűzött fehér levélpárok, a betáblázócsík egy fél tábla szélességben visszahajtott lapból készült. A táblákat ért rovarfertőzés a tükröket is károsította, az előzéklapok gyűröttek, szakadtak, hiányosak. A címlap és az első két levél hiányzik. Az első és utolsó ívek nagyon gyűröttek, szennyezettek, részben kiszakadtak. A könyvtestben sok helyen kiterjedt vízfolt, helyenként rovar kártétel nyomai.

Elvégzett beavatkozások:

- a kötet rovartelenítése
- az előzék tükrök föláztatása, a kötés részleges bontása: a gerincbőr lefejtése
- az előzékek és az első/utolsó ívek leemelése, a papír mosása, kiegészítése, utánenyvezése

Ars Alba Restaurátor Bt.
 2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
 adószám 24505877-2-13

- a bordák megerősítése és a konzervált ívek visszafűzése; a hiányzó első lapokat papírcsíkkal jeleztük
- az oromszegők tisztítása és visszahelyezése, a könyvtest formázása keményítő-s puhítás után
- új gerinckasírozás készítése új lenvászonból
- a bőr kezelése konzerváló folyadékkal
- a gerincre új gerincbőr kerül az eredeti bőr alá
- a bortóbőr kiegészítése a táblán, a borítás enyhe utánszírása pasztával
- a megmaradt bőrszík konzerválása
- a felső kapocs tisztítása mechanikusan, az alsó kapocs és szík pótlása a megmaradt mintájára

A restaurálás anyagai, módszerei

- rovtalanítás: mélyfagyasztás -18 °C-on két hétig
- száraz tisztítás: mikroszálas kendő, különböző radirok: Hardtmuth 300, Faber-Castell Knettradiergummi
- ragasztók: metilcellulóz (Glutofix600) különböző sűrűségben, gerincen bőrenyv (PannonColor), bőrfelhúzáshoz rizskeményítő (Gabi Kleindorfer)
- papírpótlás: japánpapírok (Paper Nao, Japico gyártmány) és papírpép (beőrölt Fabriano Ingres és alfa-cellulóz rostok)
- tábla kiegészítése két komponensű epoxi gyantával
- papír kémhatásának mérése: Merck-féle finomskálás indikátorok extraktumban
- savtalanítás Bookkeeper oldat felvitelével (hatóanyag magnéziumoxid)
- bőr konzerváló folyadék: pataolaj, lanolin, zsírkoholszulfát (Genapol) és desztillált víz keveréke
- bőrpoló paszta: méhviasz, pataolaj, paraffin, etanol, solutio conservans
- bőrpótlás: növényi cserzésű kecskebőr (Hewit and Sons UK)
- réz tisztítása mechanikusan nedves polírpapírral, a felszín levédése polivinil-butirál 2 %-os izopropanolos oldatával
- rézcsat pótlása: sárgaréz lemezből másolat készítése

Szentendre, 2026. május 18.

Fehrentheil Henriette papír- és könyvrestaurátor